

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ при МОН УКРАЇНИ
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ при ХОВА
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ ХНПУ
імені Г. С. СКОВОРОДИ
КАРДІФФСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕТРОПОЛІТАН (Велика Британія)
ТЕЛАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ЯКОБА ГОГЕБАШВІЛІ (Грузія)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПСЬКУ (Республіка
Польща)
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АДАМА МІЦКЕВИЧА В
ПОЗНАНІ (Республіка Польща)

НАУКА ТА ОСВІТА В ДОСЛІДЖЕННЯХ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

Матеріали

IV Міжнародної науково-практичної
конференції для студентів, аспірантів, докторантів,
молодих учених

18 травня 2023 року

Харків 2023

Головний редактор:

Бойчук Ю. Д. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Редакційна колегія:

Бережна С. В. – доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Башкір О. І. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, голова ради молодих учених Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Боярська-Хоменко А. В. – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри освітології та інноваційної педагогіки, заступник голови ради молодих учених Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Коробкіна О. Г. – директор наукової бібліотеки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Скидан Я.А. – здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія, заступник голови ради молодих учених ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Матей Ю.Ф. – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти соціологічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна;

Чихаріна К.І. – здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри освітології та інноваційної педагогіки, викладачка кафедри східних мов ХНПУ імені Г. С. Сковороди

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 5 від 17 травня 2023 року)*

Наука та освіта в дослідженнях молодих учених [Електронне видання] : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. для студ., аспірантів, докторантів, молод. учених, Харків, 18 трав. 2023 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. – Харків, 2023. – 244 с.

У збірнику відображено тези IV Міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів, докторантів, молодих учених «Наука та освіта в дослідженнях молодих учених», що проходила на базі Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди з нагоди Дня науки. Він містить результати теоретичних та емпіричних досліджень молодих учених України в умовах сучасних викликів.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам закладів вищої освіти, практикам у галузі освіти.

жінок, встановленням пенсійних пільг; підтримка та надання допомоги жінкам в питанні материнства [1, с. 18].

Загалом, після визнання незалежності України, для жінок з'явилися нові можливості в професійному, політичному та громадському житті. Зараз жінки займають багато посад у політичній, громадській і інших сферах; поступово зникають стереотипи і засудження за «нежіночі» дії і заняття. Жінки все більше і більше починають відчувати рівність з чоловіками.

Але незважаючи на вагомі зміни, соціально-політичне становище жінок в Україні недосконале. На превеликий жаль, досі існує багато аспектів, які не дозволяють назвати наше суспільство рівноправним. Жінки стикаються з проблемами на ринку праці, низькою заробітною платою. Також, хоч зміни і відбулись на державному рівні, але на рівні суспільства досі існують різні стереотипи, які стають проблемою на дорозі до становлення прав жінки рівними до прав чоловіка.

Список використаних джерел

1. Гендерна політика в системі державного управління : підручник / за заг. ред. М. М. Білинської. Запоріжжя : Друкарський світ, 2011. 132 с.

2. Український жіночий рух в контексті національного відродження наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Romanyshyn_Liliia/Ukrainskyi_zhinochy_i_rukh_v_konteksti_natsionalnoho_vidrozhennia.pdf?

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ВОРОЖОГО СТАВЛЕННЯ ДО НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УМОВАХ ТОТАЛІТАРИЗМУ: ОБРАЗ ВОРОГА-ПОЛЯКА НА ХАРКІВЩИНІ (1920-1930 РР.)

М.С. Красновський

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету історії і права

С.О. Сєряков

кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Харків, Україна

Агресія РФ проти України стала наслідком в т.ч. системної пропаганди в російському суспільстві агресії, мілітаризму, образу зовнішнього ворога. Це створило в РФ атмосферу, подібну до СРСР 1930-х рр., де існував комплекс «обложеної фортеці» і вороже ставлення до зовнішнього світу. Дослідження чинників формування і характерних рис образу ворога в сталінському СРСР, з огляду на його типологічну близькість до нинішньої Росії, дозволяє краще зрозуміти суть і можливі подальші кроки путінського режиму.

Питання більшовицьких репресій проти поляків Харківщини знайшло відображення в матеріалах збірників документів «Поляки Харківщини на тлі радянського тоталітарного режиму» (Т. 1-2) [1]. Історіографія проблеми складається з низки досліджень вітчизняних і польських авторів. Маловідомі

історичні відомості про формування Полонії Харківщини відображено у працях Є. Зайонца [2] та Л. Жванко [3/4] та у роботі О. Рубльова [4].

Робота базується на принципах об'єктивності, науковості та історизму, методи аналізу, синтезу, узагальнення, історико–системний і конкретно–історичний методи.

Римо-католицька громада нашого Харкова розпочинає власне формування з початку ХІХ ст. Важливу роль в цьому зв'язку відіграло створення Харківського університету (до нього було залучено низку викладачів і допоміжного персоналу римо-католицької конфесії), перетворення Харкова на потужний економічний осередок (сюди проїздять іноземні технічні фахівці) і Наполеонівські війни (останні спричинили появу у місті військовополонених-поляків).

Завдяки зусиллям місцевого культурного прошарку вдається поступово, крок за кроком, вибудувати відокремленість римо-католицизму від розповсюдженої православної віри. Подібна згуртованість діаспори гарно себе відобразить у подальшому майбутньому полонії харківщини.

Незабаром після більшовицького перевороту церква була відділена від держави та почала поступово позбавлятися впливів на суспільство. Під дію нових постанов підпадали як православні, так і римо-католицькі установи, які на теренах новоствореної УСРР можна було перерахувати на пальцях рук. Собор продовжував діяти, надавати духовну розраду та допомагати нужденним, навіть перебуваючи під серйозним тиском з боку радянської влади. Адже переслідування римо-католиків фактично не припинялося з часів «Жовтневої революції» 1917 р.

Зміцнення радянської влади призводить до початку системних переслідувань проти всіх реальних і потенційних інакодумців. Особливий інтерес радянських репресивних органів влади викликала римо-католицька громада Харкова. З одного боку, собор Успіння Пресвятої Діви Марії залишався потужною ідеологічною альтернативою радянській пропаганді «світлого майбутнього». З іншого боку серед харківських римо-католиків було багато етнічних поляків, до яких радянська влада ставилася з підвищеною підозрою (наслідок недружніх відносин між СРСР і Другою Річчю Посполитою). Системні репресії ОДПУ/НКВС проти римо-католицької громади Харкова були проаналізовані на прикладі кількох життєвих історій.

Архівно-слідчі справи поляків доби «Великого терору» також містять шаблонні «історії шпигунів і диверсантів», які насправді конструювалися слідчими НКВС. Отже, вони можуть слугувати ілюстрацією тих упереджень щодо поляків, які існували в СРСР 1930-х рр. Підозрілими вважалися особи, які відвідували Генеральне Консульство Республіки Польща (Станіслав Міхальський) [1, с. 155], брали активну участь у житті громади віруючих при костьолі (Бронеслава Біллер) [1, с. 69], переписувалися з родичами з-за кордону (Александр Зачкевич) [1, с. 99]. Іноді знаходимо яскраві замальовки, які засвідчують поширення антипольських настроїв серед

пересічних мешканців Харківщини (робітників Ізюмського паровозоремонтного заводу щодо Станіслава Осветинського). [1, с. 143]

Римо-католики зазнають спорідненості «чужорідному» елементу, існування якого насторожувало партійне керівництво. Тим більше, що серед парафіян було багато представників національних меншин. Насамперед йдеться про поляків, які, через польсько-більшовицький конфлікт, вважалися вкрай ненадійним етнічним елементом в СРСР.

З огляду на це можна вважати, що ліквідація незалежної Польщі у 1939 р., яку Радянський Союз здійснював у порозумінні з вищим керівництвом нацистської Німеччини, ставала лише питанням часу. Фактично підготовкою до цього безпрецедентного акту знищення державної ідентичності стали репресії проти польських мешканців СРСР, які активно здійснювалися в 1920–30-х рр. Таким чином знищувалися всі прояви ідентичності, які були потенційно небезпечні для режиму; забезпечувався повний контроль над представниками національних меншин, а їх культурні здобутки та патріотизм повністю викреслювалися з радянської парадигми історичного розвитку.

Список використаних джерел

1. Поляки Харківщини на тлі радянського тоталітарного режиму. Т.1. Доли поляків Харківщини у роки більшовицьких репресій в Україні. Збірник документів / за ред. Т.М. Коваленко, С.О. Серякова / передмова С.О. Серякова. Харків : Золоті сторінки, 2020. 180 с.

2. Зайонц Є. Невідомі джерела історії першої польської римо-католицької парафії у Харкові. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія*. 2016. Вип. 74. С. 314-321.

3. Жванко Л. Біженці Першої світової війни: організація благодійних зборів на українських землях за часів Російської імперії. // URL: <https://www.historians.in.ua/index.php/en/zabuti-zertvy-viyny/1379-liubov-zhvanko-bizhentsi-pershoyi-svitovoyi-viynyorhanizatsiya-blahodiynykh-zboriv-na-ukrayinskykh-zemlyakh-za-chasiv-rosiyskoyi-imperiyi>

4. Жванко Л. Полонія Харкова (1805 – 1918): штрихи до портрету. URL: <https://www.historians.in.ua/index.php/en/doslidzhennya/2481-lyubov-zhvanko-poloniya-kharkova-1805-1918-shtrikhi-do-portretu>

Гусак О.В., Чернікова І.В. Війна Росії на теренах України у працях сучасних дослідників	212
Клочко Т.П., Чернікова І.В. Становище жінки в суспільно-політичному житті незалежної України	214
Красновський М.С., Серяков С.О. Процес формування ворожого ставлення до національних меншин в умовах тоталітаризму: образ ворога-поляка на Харківщині (1920-1930 рр.)	215
Лужецька М.О., Чернікова І.В. Сучасний історичний дискурс ОУН/УПА в українському контексті боротьби за європейську ідентичність	218
Москальова А.О., Чернікова І.В. Сучасні українські історичні дискурси: суть та значення на прикладі Другої світової війни	220
Орловський Р.В. Біографія Джона Патона – співробітника Чарльза Тейза Рассела, засновника Товариства Вартової Башти	222
Подольняк І.В., Чернікова І.В. Вплив політики українізації на збереження культурної спадщини України	223
Сопельняк А.С. Бурштин і південно-східний Бурштиновий шлях в науковому доробку Ярослава Романовича Дашкевича	225
Харламов М.І., Чиркіна М.А. НКВС УСРР та Український Військовий Округ: взаємодія з питань пожежної охорони у 1925-1929 роках	226
Шило А.Т., Михальчук Р.Ю. Нацистські табори як спосіб покарання «ворогів Рейху»	227
Секція 10. Роль молодого вченого в становленні корпоративної культури наукової спільноти	230
Верещинська А.І., Мельничук С.Л. Емоційне вигорання у соціальних працівників	230
Гноянко Т.А., Волинець Н.В. Рекомендації щодо удосконалення професійного педагогічного спілкування вчителя із школярами молодшого шкільного віку	231
Золотарьов А.П., Лупаренко С.Є. Принципи командотворення в науково-педагогічній діяльності викладача закладу вищої освіти	233
Ліповуз І.М., Сиско Н.М. Спілкування майбутніх соціальних працівників	234
Петраківський П.С., Мельничук С.Л. Роль благополуччя військовослужбовців	236